

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ו טבת תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין לו.
דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד סוף הסימן (כולל דיני שאר אבות - מלאכות) סיום חלק ג'.
מוסר: דבר בעיתו פרק א' מ"וראה אחי והתבונן" עד "והנה ידוע מה".
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'.

הדף היומי בהלכה

יצירת 'לְבָד' - מטעם איזו מלאכה היא אסורה בשבת?

ושזירת שני חוטים יחד ליצירת חוט אחד - אסורה אף היא משום מלאכת הטווה. ויצירת 'לְבָד' - שהוא בד שסיביו מתחברים זה לזה על ידי דחיסתם, ואינו עשוי באריגת שתי וערב - אסורה כ'תולדה' של מלאכת הטווה.

אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'הטוֹנָה', שפירושה - יצירת חוט מחומר גולמי. והאיסור הוא הן בטווייה באמצעות כלי, והן בטווייה בידים.

[משנ"ב לאחר סימן שדמ, אות ב; ביאורים ומוספים דרשו, 6; וראה שם, 5]

וטוויית חוט צמר בעודו מחובר לגוף הבהמה - יש אומרים שאסורה רק מדרבנן, מפני שאין זו דרך טווייה; אך יש אומרים שטווייתו באמצעות כלי אסורה מדאורייתא אף במחובר.

הדף היומי בהלכה

מדוע אסור לקלוע 'צמה' בשבת?

קליעת השיער אסורה מדרבנן, משום שהדבר דומה למלאכת 'בונה'; ויש אומרים שהאיסור הוא מדאורייתא. ואסור גם לפרק את הקליעה, משום שהפירוק דומה למלאכת 'סותר'.

קליעת שיער תלוש, כגון שיער של פאה נכרית - אסורה בשבת מדאורייתא, כ'תולדה' של מלאכת 'האורג'; ואף קליעה דקיקה של שתי שערות, אסורה. וקליעה שאין סופה להתקיים, מותרת מדאורייתא ואסורה מדרבנן. וקליעת שיער המחובר לראש - אין בה איסור מלאכת האורג, לא מדאורייתא ולא מדרבנן, כיון שמלאכת אריגה אינה נעשית בדבר המחובר לגוף; אולם,

[משנ"ב לאחר סימן שדמ, אות ו; ביאורים ומוספים דרשו, 15-13]

הדף היומי בהלכה

מלאכת 'הפוצע' - מהותה והלכותיה

את החוטים שבקצוותיו; וחיתוך זה הוא מלאכת הפוצע. ולהלכה, תלישת חוטים מבד, וכל שכן הפרדת כל הבד לחוטים - אסורה משום מלאכת הפוצע. וכן התרת קליעה של שיער תלוש (ראה לעיל) - אסורה משום מלאכת הפוצע.

אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'הפוצע'. והראשונים כתבו פירושים שונים למלאכה זו, ובהם: א. סתירת האריגה על מנת לתקן את האריג, דהיינו, שכאשר יש קרע באריג, מוציאים חוטים ממקום אחר באריג לצורך התיקון.

[משנ"ב לאחר סימן שדמ, אות ז; ביאורים ומוספים דרשו, 16]

ב. בגמר האריגה, כשרוצים להסיר את החלק הארוג מכלי האריגה, חותכים

נשיא מועצת חכמי התורה, מרן הגאון הגדול חכם שלום כהן שליט"א: "זו זכות מאין כמותה ללמוד ולהבין את דברי המשנה ברורה"

במעמד סיום חלק ג' שנערך בביתו, אמר נשיא מועצת חכמי התורה וראש ישיבת 'פורת יוסף' - שזכה ללמוד ולסיים את ה'משנה ברורה' בגיל 16: "זו זכות מאין כמותה ללמוד ולהבין את דברי המשנה ברורה"

מעמיק ביסוד מצוות השבת. את דבריו פתח בהקדמתו של הרמב"ן על ספר שמות, שם נאמר כי "השלים הכתוב ספר בראשית שהוא ספר היצירה בחידוש העולם ויצירת כל נוצר ובמקרי האבות כולם שהם כעין יצירה לזרעם וכו'", והושלם ספר שמות "בהשלימו ענין המשכן ובהיות כבוד ה' מלא אותו תמיד", שרק אז נחשבו ישראל ל'גאולים', שיצאו מגלות לגאולה. אך גם לאחר שהגיעו לפסגה, לבניין המשכן שהוא סימל את היציאה לגאולה - כי בלי המשכן לא נקראו גאולים, אם אני לא שוהה בתוכך אתה אינך נקרא גאול - כאשר נצטוו על בניית המשכן הזהירם על השבת מקודם. ולמה?

"משום שאכן היא הנותנת. אכן, גם לאחר קבלת התורה לא נקראו גאולים כל עוד לא הוקם המשכן, שכן אם אין משכן לא נקרא גאול. אך בא זה ללמדנו שהשבת חשובה יותר מהמשכן. ודבר זה מוזכר גם באוה"ק, המסביר את מצוות 'שמור את יום השבת' מלשון ו'אביו שמר את הדבר', פירוש ממתין ומצפה מתי יבא, 'והכוונה בזה לצוות שלא יהיה השבת כדבר טורח לצד מניעת מלאכת הרצון ומצוא החפץ, אלא צריכין לשמוח בו בשלימות הרצון וחפץ בדבר ותמיד יהיה ממתין ומצפה מתי יבא'.

"זה צריך כל השבוע לצפות מתי יהיה שבת, מתי. ודבר זה יושג כאשר לומדים הלכות, הלכות שבת, כך צריך גם לדעת איך לחנך בבית. לקבוע הלכות. נהגו אצלינו גם בסעודות ללמוד הלכה, בעבר נהגו ללמוד בספר 'בן איש חי'. כי זו החובה שמוטלת על כל אדם מישראל ואותה עליו להשריש בקרב ילדיו אחריו: ללמוד ולדעת הלכה".

בסיום דבריו בירך את הלומדים באומרו: "אני רגיל להתפלל על הלומדים שהקב"ה יפתח את ליבם לתורה ויראת שמים, להבין להשכיל לדעת להקשות ולתרוץ, שיתאהב עליהם התורה. ובעיקר, אני מתפלל על המג"ש שידעו להגיד שיעורים שיתאהבו דברי התורה על השומעים".

כח גדולי הדור

עם סיום דבריו של ראש הישיבה שליט"א הודה נשיא דרשו, הרב דוד הופשטטר, לראש הישיבה שליט"א על הדברים החמים והזכיר את הכתוב 'ואת יהודה שלח לפניו', עליו אומר רש"י ומביא את המדרש, בית תלמוד שמשם תצא הוראה. במדרש כתוב שני דברים, גם בית תלמוד וגם בית ועד שילמדו שם תורה. לאמור: יש ענין שיהיה בתי ישיבות ללמוד תורה, אבל במיוחד שמשם תצא הוראה. אך למה שלח דווקא את יהודה?

"אולי נוכל לפרש שבדברים שעומדים ברומו של עולם השטן מקטרג. יש כל מיני נסיונות, אז צריכים להתחיל עם הכח של המלכות של יהודה, לעמוד נגד כל הנסיונות המקטרגים. ולכן התאספנו דווקא כאן, בבית ראש הישיבה שליט"א, עם כל הרבנים וראשי הישיבות, כי כדי להתחיל בדבר כה גדול, צריך את הכח של גדולי התורה..."

טרם צאתה של המשלחת, חזר שוב ראש הישיבה שליט"א וכפל את דבריו לחיזוק: "המשנה ברורה זכה שאין דבר שהוא לא כותב אותו. אבל צריך לדעת איך לראות את המשנה ברורה. אין זה משנה אם מדובר בנוהגים לפי מנהגי אשכנז או עדות המזרח, זה לא משנה כלום. בשביל להבין את ההלכה יש ללמוד משנ"ב ואז הכל פתוח לפניך. הכל. כל שורה שלו זה עולם ומלואו, ללמוד משנ"ב זו זכות שאין כמוה".

הייתה זו שעה של הנאה רוחנית צרופה ומזוקקת. ראשי 'דרשו' שבימים אלו מתקבלים בחיבה בבתיהם של גדולי ישראל שליט"א, המבקשים להביע את הערכתם לראשי הארגון שבזכותו פשט לימוד ההלכה בכל רחבי העולם היהודי, נקראו ובאו לביתו של נשיא מועצת חכמי התורה וראש ישיבת 'פורת יוסף', מרן ראש הישיבה חכם שלום כהן שליט"א. אך מרן ראש הישיבה שליט"א לא היה זקוק להכביר במילים על חשיבות היוזמה. די היה בעצם המראה של ראש הישיבה כשהוא מוקף בתלמידיו הקרובים, כשכולם מפגינים בקיאות מדהימה ב'משנה ברורה', בכדי להפנים את החשיבות שבה הוא רואה את עצם הלימוד ואת חובתו של כל אדם מישראל לקבוע את חוק לימודיו ב'משנה ברורה'.

ואין בכך פלא. ראש הישיבה שליט"א העיד על עצמו שבגיל 16 למד סיים ושינן את ששת כרכי ה'משנה ברורה' מכריכה לכריכה, ואת חשיבות הלימוד ב'משנה ברורה' הוא מחדיר ומשריש בהמוני תלמידיו, כאשר הוא מורה שוב ושוב: גם יהדות ספרד ובני עדות המזרח הנוהגים כדעת ה'בית יוסף', נדרשים ללמוד ולדעת את ה'משנה ברורה'. את הוראתו זו אמר גם במעמד זה באזני תלמידיו הקרובים, שמתברר שרובם משמשים כמגידי שיעורים במסגרת 'הדף היומי בהלכה' של 'דרשו': "יש ללמוד את ה'דף' במשנה ברורה, ולאחר מכן לציין מה דעת הבית יוסף וכיצד על בני עדות המזרח לנהוג. אבל בכדי לדעת הלכה - יש צורך ללמוד משנה ברורה..."

את הוראתו זו אף יישם כאשר נסע לפני כשנתיים לצרפת יחד עם גדולי תורה נוספים שהשתתפו במשלחת 'דרשו'. מאותו מסע, צמחו להם לא פחות מחמשים שיעורים ב'דף היומי בהלכה', שנמסרים מאז יום אחר יום בצרפת, כל זאת בהוראתו של מרן ראש הישיבה שליט"א. אך גם כעת, במעמד סיום חלק ג' שנערך בביתו, ניכרה החביבות והידיעה העמוקה ב'משנה ברורה'. מיד כאשר החלו ללמוד את הסעיף האחרון בחלק ג', החל מו"מ הלכתי מעמיק בין ראש הישיבה לתלמידיו, כשניכר היה שדברי ה'משנה ברורה' מחוורים בפניהם כשמלה. ואין בכך כל פלא. "זו חובתו של כל אדם מישראל ללמוד 'משנה ברורה', חזר ואמר במעמד זה מרן ראש הישיבה שליט"א, שהעיד על עצמו כי 'עד היום אני לומד משנה ברורה'. ועוד הוסיף ואמר: "זו זכות מאין כמותה ללמוד ולהבין את דברי המשנה ברורה".

מעלת השבת

קודם הסיום, נשמעו דבריו של הרה"ג ר' מיכאל אלבו שליט"א ראש ישיבת שבות יהודה, אשר סיפר על המהפיכה שהתרחשה בישיבות מאז הוחל ביוזמת 'דרשו', במסגרתה נבחנו הבחורים על שלושת חלקי המשנה ברורה ועתה הם זכו לסיים את החלק השלישי. אך הסיום אינו מהווה רק סיום כי אם התחלה, שכן "לפי מה שלמדנו מהרב, צריכים תמיד לחזור ולחזור, ותמיד יש שאלות חדשות..."

בסיום החלק השלישי במשנ"ב, הלכות שבת, כובד מגיד השיעור הרה"ג ר' מרדכי בן סעדון מג"ש בדף היומי בהלכה. אחר כובד הרה"ג ר' יעקב ישראל כהן מג"ש בדף היומי הלכה ור"מ ישיבת מאור חיים בפתיחת הלכות עירובין, בחלק ד'. בדבריו סיפר גם הרב בן סעדון על סדרי ההלכה המתקיימים בישיבה, הן בימי השבוע אך גם בימי שישי ואפילו בשבת קודש. כל זאת, בזכות הדיברון והליווי של הארגון הגדול בעולם להפצת התורה - 'דרשו'.

אחר נשמעו בקשב רב דבריו של ראש הישיבה שליט"א, שהשמיע משא

ענן ביזם גשם, המכסה עיר שלימה, שוקל כ-3,000,000 טון, כמשקל של מיליון מכוניות, מספר המכוניות בכל מדינת ישראל!!!

יום גשם שגרתי מלווה בדרך כלל בכ-6,000 ברקים. אנרגיה הנובעת ממיליארדי חלקיקים, המייצרים אור וחום בגובה של 27,000 מעלות

מתקרב - דבר שגורם לעיבוי אדי המים וליצירת עננים. בהמשך, האוויר זז בתוך ענן וגורם לטיפות מים קטנטנות להתלכד אל טיפות אחרות עד שטיפות המים נעשות גדולות וכבדות מספיק, כדי שיוכלו לרדת מן הענן ואז נוצר הגשם. כדי שטיפות מים תעזוב את הענן ויתחיל לרדת גשם, הטיפה צריכה להיות בגודל מינימלי של כ-1 מ"מ. מהירות נפילת הטיפות יכולה להגיע עד 7.6 מטר בשנייה. בהתחלה הטיפות גדלות על ידי איסוף הלחות עד שהן מגיעות לגודל של כ-20 אלפיות המילימטר, אך אין זו הדרך היחידה שבה נוצרת הטיפה. אילו היה זה התהליך היחיד, היו עוברים ימים עד שתיווצר טיפה אחת. כשטיפות מזעריות נוצרות, הן מתנגשות בינן לבין עצמן בענן, ויוצרת טיפה גדולה יותר. טיפה זו מתחילה ליפול כלפי מטה והיא "אוספת" איתה טיפות נוספות, וכך נוצרת טיפה גדולה יותר ויותר.

ענן ביזם גשם, ענן עבה וסמיך, המכסה עיר שלימה, שוקל כ-3,000,000 טון, כמשקל של מיליון מכוניות, כמספר המכוניות בכל מדינת ישראל!!! וכל זה בענן אחד בלבד!!

כעת הכפילו והשלישו אותו באין ספור עננים, המשייטים מעל ארץ ישראל הנישאים כולם ברוחות חזקות, הנושאות אותם אלפי קילומטרים, ואם נחשב ונוסיף ונדמה בעצמנו את פעילות הרוח בכל ארצנו לאורכה ולרוחבה, ביזם של נשיאת עננים שכזה, נדמה בנפשנו את כמות האנרגיה האדירה, החוזק והעוצמה, שאנו רואים למול עינינו, באור יום, נגלה לכל, ביזם אחד של ירידת גשמים! אלפי מיליארדי טון נושאות הרוחות ביזם אחד בודד של ירידת גשמים, רק כדי להוריד גשם על ארץ ישראל בלבד...

כשבני האדם רוצים להשתמש בכוח הרוחות, כדי ליצר אנרגיה חשמל, הם מקימים טורבינות רוח. הפקת חשמל מאנרגיית רוח היא בין הדרכים הזולות ביותר לייצור חשמל, בהשוואה למחירי השוק של הפקת החשמל מאנרגיות אחרות. עשרות אלפי טורבינות רוח הותקנו באר"ב ואלפי טורבינות באירופה, בהודו ובמדינות נוספות רבות. הטורבינות מייצרות כוח מהרוח המנסבת עליהן בעוצמה, כשכוח זה מועבר למיליוני בתים ברחבי העולם, להטעינים באנרגיה, המפעילה את כל מכשיי החשמל שברשותם. הייצור של חשמל מאנרגיית הרוח בארצות הברית הגיע בשנת התשס"ג לכמות של 4,700 מגואט, כמות אנרגיה המספיקה לכ-3 מיליון דירות מגורים!!!

וכל זה מניצול מזערי ביותר של הרוחות, במקומות מסוימים מאד. אם כן, איפוא, בכמה אנרגיה ניתן להשתמש בכל רחבי העולם, על ידי הרוחות העזות המובילות את ענני הגשמים!?

יום גשם שגרתי מלווה בדרך כלל בכ-6,000 ברקים. אנרגיה הנובעת ממיליארדי חלקיקים, המייצרים אור וחום בגובה של 27,000 מעלות. לשם השוואה: קומקום רותח ב-100 מעלות, אבן נמסה ב-2000 מעלות, ואילו כל ברק מתחמם בבת אחת, על ידי חיכוך העננים, ב-27,000 מעלות...

חז"ל (תענית ז', א-ב) אומרים, שגדול יום הגשמים יותר מיום בריאת שמים וארץ, ויותר מיום הנס המופלא של תחיית המתים.

כי ביזם ירידת גשמים מתגלות בחוש, בקול ובעוצמה, גבורות הבורא יתברך בעולם. רוחות אדירות-כוח מראות את עוצמתן לעינינו, מניעות מיליוני טון מים מעלינו. עשרות מיליארדי מטרים מעוקבים של אדי מים, הנמצאים בעננים הכבדים, מכסים אזורים שלמים. כוחות המשיכה המופלאים, הנמצאים בכל נקודה בכדור הארץ, שואבים את הגשם בחזקה כלפי מטה. והנה אנו הרואים את הגשם, שומעים את קולות הרעם, רואים את הברקים וחשים ברוחות העזות, מצויים בתוך גילוי נוראות הבורא, והנה לנו יום שמחה והודאה, וכידוע שזמן ירידת גשמי ברכה בעולם, הוא זמן מסוגל שיבקש אדם בקשותיו וצרכי הגשמיים ותעשה ברכתו פירות.

(**"נקודה למחשבה" - יתד נאמן**)

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

נאמר במשנה שבז' בחשוון, חמשה עשר יום אחר חג הסוכות, שואלים ומבקשים על הגשמים בתפילת שמונה עשרה, כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת. חז"ל הקדושים דאגו לכל יהודי, גם לרחוק ביותר, כדי שיגיע לביתו בריא ושלם, לפני שעם ישראל מבקשים על הגשמים והקב"ה נענה לתפילתם.

רבים תהו: אם כה חששו שעולי הרגל השבים מבית המקדש לא יירטבו בגשמים, מדוע מבקשים שיירדו גשמים לפני חג הפסח, והרי 15 יום קודם לכן עוזב יהודי את ביתו הסמוך לנהר פרת ומתחיל לצעוד לירושלים, והרי הוא יירטב בגשמים? מדוע לא מפסיקים לבקש שיירדו גשמים כבר לפני חג הפסח, כדי לאפשר לכל עולי הרגל להגיע בקלות לירושלים?

רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל הסביר, שבחודש תשרי עדיין לא התחלנו לבקש גשם, ולכן אנו דואגים להולכי הדרכים ונמנעים מלהתחיל ולבקש ברכה ושפע של גשמים, על חשבון רווחתם של אחינו עולי הרגל. אך כשכבר התחלנו לבקש שיירדו גשמים, ואכן, הגשמים וכל השפע שלהם יורדים ברוב ברכה, אנו לא מפסיקים לבקש עליהם, שכן חמור יותר להפסיק לבקש את הברכה בטרם הזמן הראוי, מאשר להימנע ולהתחיל לבקש עליהם.

מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א ביאר על כך שני ביאורים נוספים. לדבריו, כשהולכים לבית המקדש, אפשר ללכת אפילו כשירידים גשמים ושלגים. כדאי להתאמץ וללכת לבית המקדש, גם כשקשה ולא נוח כלל. אך כשחוזרים הביתה, כאן כבר אין צורך בהתאמצות ומסירות נפש...

ועוד ביאר מרן שליט"א: יהודי היוצא מביתו בחורף, מכיוון נהר פרת אל ארץ ישראל, מצטייד, מטבע הדברים, בבגדים חמים. הוא הרי יוצא מביתו בימים גשומים ולכן הוא מצטייד בהתאם, עם בגדי חורף. אך אלו שהחלו לצעוד לבית המקדש 15 יום לפני חג הסוכות, לבשו בגדי קיץ קלים ואווריריים, ואם יירדו גשמים בחזרתם הביתה, הם יצטננו ויירטבו, ללא ביגוד הולם. לכן דאגו להם רק בתחילת החורף ולא בסוף החורף...

ישנם מספר הסברים נוספים (ראו בס' מרפסן איגרי, גם אני אודך ח"ג ועוד), כמו שגשמי ניסן הינם גשמי המלקוש החשובים לצמחים, ולכן לא התחשבו בהולכי הדרכים על חשבון ירידת גשמים אלה, וכן שהגשמים היורדים בסוף החורף אינם חזקים כמו הגשם שבתחילת החורף, וכפי שמצינו בתחילת מסכת שקלים, שכבר בס"ו באדר היו מתקנים את הדרכים והרחובות שניזוקו מהגשמים לצורך עולי רגלים, למרות שעדיין מבקשים "ותן טל ומטר" והגשמים ממשיכים לרדת, ועוד הסברים נוספים.

אנו משבחים את הבורא יתברך ב"גבורות גשמים", משום שהקב"ה מביע בפנינו את עוצמת גבורתו האדירה בירידת הגשמים. אחד השבחים החוזרים שוב ושוב על ד' יתברך, בתפילותינו, בתנ"ך ובחז"ל, הוא היותו 'משיב הרוח ומוריד הגשם'. מדוע?

משום שמדובר ביצירה מעוררת השתאות, בעוצמתה וגבורתה, תחכומה וכוחה האדיר:

הגשם נוצר מהתעבות אדי מים לטיפות מים מיקרוסקופיות, ולאחר מכן התלכדותן לטיפות גדולות יותר, הכבדות מספיק כדי ליפול ארצה. הלחות מתאדה מן האוקיינוסים ומן הימים, מתעבה ויוצרת עננים, נופלת חזרה לכדור הארץ כמשקעים, ולבסוף חוזרת לאוקיינוסים ולימים דרך נהרות ונחלים, ומתחילה את המחזור מחדש.

שכבות האוויר הקרובות לקרקע מתמלאות אדי מים שמקורם, בין היתר, בים וביערות. שכבות האוויר רוויות הלחות עולות מעלה עד שכבת האינורסיה. כתוצאה מעליית האוויר מעלה, והתלכדות הטיפות עם גרעיני התעבות, האוויר

כששחררתי מהכלא נודע לי שכל אזרחי פולין שבשטה רוסיה גוייסו למלחמה. חברי 'ברי המזל' נשלחו להזית ורבים מהם לא שבו - בעוד אני, יענקלה דער 'שליימזל', ישבתי שקט ושאנן בבית הסוהר!

"בדיוק כמו מה שקרה עם הצפרדעים במצרים" - הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל מגולל פרקים סוערים בקורות חייו עם מוסר השכל נוקב

לשובע והוכרח להגר למדינת הים. במלחמה, סיפר, כרתו האיכרים הליטאים את ראשי שכניהם היהודים באבכות מעדרו! חיות אדם!
כמעט איש מחברינו 'ברי המזל' לא שרד. ואילו אנו, ה'שליימזלניקעס', היתה לנו נפשנו לשלל!

והלאה - בעיצומה של המלחמה שוחררנו מהמחנה, בתנאי שנתגורר בישוב הסמוך בתנאים מגבילים. מצבנו הירוד, בצרוף תת תזונה חריפה, המיטו עלינו את מחלת הטיפוס. אושפזתי בבית החולים, ולידי שכב בחור ישיבה חסון שחלה אף הוא במחלה. הכל נדו לי, צפו שלא אשרוד. שכני, הוא שנפטר. לפני פטירתו אמר: "ראה יש לי כאן סכום כסף", היה זה סכום זעיר, אבל הציל את חיי, "קחהו, שלך הוא".

הוא נפטר, ואני החלמתי. שבתי לאכסניה, וסרבו לקבלני. חששו מהדבקות. סיפרו ששרפו את חפציי. החלטתי לעקור משם. הרי לא עוקבים אחרי, סבורים שעודני בבית החולים. שבועיים ימים הלכתי לאורך מסילת הברזל. התכלכלתי בלחם שקניתי במעותיו של הנפטר. כעבור שבועיים הגעתי למרקה, וחפשתי בית עם מזוזה בפתחו. ממרום הנחוני לביתו של השוחט, הרב רוט, יהודי חם וטוב לב, שארחני בביתו. מצאתי שהגיעו לשם פליטים רבים מרוסיה, ליטא ופולין, וילדיהם לומדים בבתי הספר הכפרניים. החלטתי שצריך לפתוח חדר, תלמוד תורה חרדי.

זההירוני: זו סכנת נפשות לפתוח תלמוד תורה תחת עינה הפקוחה של הבולשת. אבל אני הרי נובהרדוקר. מצאתי מקום ללמד בו, ביתו רחב הידיים של גוי מקומי, חניק שמו. ערבי אדוק בדתו ששנא את הכופרים הקומוניסטים שנאה עזה, והיה מוכן להסתכן עבור כל דבר הקשור בדת, לא משנה לו איזו. הלכתי לשכנע את ההורים שימסרו לידי את בניהם. השתמשו, באמרם שהרשויות נותנות הקצאת לחם רק למי ששולח ילדו לבתי הספר שלהם. "הפתק הכחול" הוא בגדר פיקוח נפש עבורם. אמרתי: עלי ועל צוארי, אשיג לכם "פתק כחול. מהיכן? באותה עת פשטה השמועה שאלמונים פרצו למשרדי הרשויות וגנבו מלאי של פתקים כחולים. לא ידעתי מי עשה זאת, אבל ידעתי את מאמר הגמרא, ש'לא העכבר גנב אלא חורו'. מצאתי את ה'חור' - יהודי משלנו, ספסר בשוק השחור. עוררתי בו את הנקודה היהודית, תן ירך לחינוך טהור לילדי ישראל. הסכים למכור לי במחיר הקרן. אספתי תרומות, וקניתי.

נו, דבר כזה קשה לשמור בסוד. הרשויות עלו על התלמוד תורה המחתרתי, ומצאו שההורים מקבלים הקצאת לחם בפתקים כחולים שהגיעו אליהם ממני. מצאתי עצמי בבית הסוהר. ההאשמה: ספסרות בשוק השחור. העונש: מוות. זה לא צחוק, הייתי בתא הנידונים למוות, אבל משמים גזרו דיני לחיים, וכעבור חצי שנה שוחררתי. כמה קנאתי באלו שנתרו חפשים, בחוץ! אשרי שנתפסתי על דברי תורה, אבל האם לא יכול הייתי לארגן את העניינים בצורה מתוחכמת יותר, שלא יעלו מיד על עקבותי?

אח, יענקלה דער שליימזל! כששחררתי מבית הכלא נודע לי, שהשלטונות הרוסים הגיעו להסכם עם ממשלת פולין הגולה שמושבה בלונדון, שכל האזרחים הפולניים שבשטחה יגוייסו למאמץ המלחמתי נגד הגרמנים. חברי נשלחו לחפור שוחות וחפירות תחת אש הגרמנים, ורבים מהם לא שבו - ואני ישבתי אז שקט ושאנן בבית הסוהר!...

(והגדת, הובא בגיליון 'אגעדאנק' וארא תשע"ט)

כשהגיעה הצפרדע למצרים, נבהלו המצרים והכו אותה, והיא התירה נחילים נחילים. מיהרו הנחילים לעשות שליחותם. אצו רצו, קפצו ודלגו, טיפסו במדרגות הארמון ונכנסו בשערי. אח, איזה פאר, איזה הדר! מילאו את הטרקלין המלכותי, השתרעו על השטיח האומנותי, התישבו על כורסאות הקטיפה, התפרקדו על הדומי הרגלים. עלו על כרכוב האח, הסתדרו על אדני החלונות, גדשו עד אפס מקום. ועדיין ממשיכים לנהור... פלשו לחדר השינה, התכרבלו מתחת לשמיכה, על הכרים ומתחתם. אף מתחת למטה, על נעלי הבית ובתוכם. והלאה, למטבח, למזווה. וממשיכים ובאים. לחדרי האמבטיה, לאולם הכינוסים...

זהו, הארמון פקוק, אבל באים עוד ועוד. "מצטערים, חפשו לכם מקום" - "זוזו מעט, אל תהיו אנוכיים" - "מקום שמו, אני מחכה לאחיי"...

בעל כרחם ממשיכים, מחפשים מקום, ואין. הכל מרובד ירוק, מתנועע ומקרקר. מקום אחד נשאר, בתנור הלוהט. אין בררה, צווי ה' הוא, קופצים פנימה בתחושת הקרבה, מסירות נפש. גורלו של מאחר, שכולם הקדימוהו. תפסו את כל המקומות הטובים. לקנא בהם. שליימזל היית ושליימזל תשאר... ומה לבסוף - "וימותו הצפרדעים מן הבתים ומן החצרות ומן השדות"... אבל לא מן התנורים. לפי שמסרו נפשם למות על מצות הקדוש ברוך הוא, חזרו ליאור חיים (ילקוט שמעוני).

ומה למדנו? שאין לחשב חשבונות! אלו שנראו בטובה ובשלוה, נערמו חמרים חמרים וברקבונם באשה הארץ. ואלו שנדמה היה - גם להם עצמם! - שהם מוסרים נפשם, דוקא הם, ורק הם, שרדו!

ובי היה מעשה - בראש השנה שנת ת"ש הפציצו הגרמנים את ביאליסטוק, ובסוכות נמלטנו לווילנה, בירת ליטא החפשית. כחצי שנה לאחר מכן השתלטו הרוסים על ליטא ואסרו על קיום הישיבות. ישיבתנו ירדה למחתרת. בשבת קדש פרשת שלח נמסר לנו, שהרוסים עורכים מצוד אחר בני הישיבות, להגלותם לסיביר. חברי נפוצו לכל רוח, ואני אמרתי לחברותא: "אדם כי ימות, באהל" - אפילו בשעת מיתה אל ימנע עצמו מבית המדרש (שבת פג ע"ב)... ישבנו כל השבת, ולמדנו בהתמדה.

במוצאי שבת שבנו לאכסניה, וכמו שארע בדוד המלך (שבת ע"ב) שמלאך המוות השיגו כשפסק לרגע מלימודו, התדפקו מלאכי החבלה של הבולשת על דלתנו. חברינו התפזרו, כאמור, ואותנו תפסו. הספקנו לקחת איתנו את התפילין וכמה ספרים, והסיעו אותנו אל הרכבת. מצאנו בה כמה מחברינו שנתפסו בכף, ורבים אחרים הצליחו להמלט.

כשראו אותנו, לעגו: "איי, יענקלה קריניקער, אזא שליימזל ביסטו! הלא קטן קומה אתה, יכולת להחבא בקלות!"

המצוד המשיך. השליימזלניקעס נתפסו, וברי המזל הצליחו להמלט מצפרני הבולשת. הסיעונו לסיביר, לעבודת פרך במחנה כפיה. כמה קנאנו באותם ששפר חלקם והצליחו להחבא.

ואז פלשו הגרמנים לליטא, עם האיזענץ גרופע, פלוגות המוות שלהם. אבל לא היתה להם עבודה רבה. כפי העדיית ששמענו, האזרחים הליטאים עצמם קמו וטבחו ביהודים הקדושים. סיפר לי הגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל: בימי אברכותו היה רב בעירה זעירה, ציטיאן שעל יד קלם. היו שם מתי מעט משפחות יהודיות בין קומץ האיכרים הגויים. ידם לא הספיקה לכלכל את רבם בלחם

"העצה היחידה היא שתטביע את עצמך בנהר" - אמר רבי ישע'לה קרעסטירער ליהודי המיואש - "אבל יש בעיה, הנהר מכוסה קרח ואתה עלול להצטנן..."

גם עבודת התשובה של ימי השובבים"ם - רק בשמחה!

כולך במימי, תוכל להצטנן ולהתקרר...
כאן פרץ האיש בצחוק גדול. הוא ייכנס לנהר כדי למות, והרבי מדבר עמו על הצטננות?
ואז, משצחק היהודי ועיניו הכבויות הוארו מעט, החל הרבי מסביר לו שאסונו אינו כה נורא. יהודים עם חובות וצרות גדולים יותר, הצליחו להשתקם ולשלם ולבנות את חייהם מחדש. הרבי לחש לו דברי אמונה ותוכנית פעולה והבטחה ברורה שעוד יבואו ימים טובים והוא יתחרט על הצעד הנואל שהעלה על דעתו. "ולא יכול הייתי לדבר אליו את כל הדיבורים האלה לולי היה צוחק", הפטיר הרבי אחריו, "כי כשבאה לו אך מעט שמחה, נפתח ליבו והיה כלי קבלה".
העובדא הזו ללמדנו באה: עצבות ומרירות אוטמות את פתחי הלב, מדכאות את הרגש והורסות כל חלקה טובה בנפש האדם. גם בימים של תשובה וחשבון נפש, מוכרחים לעלוף ולשמות, ובכח השמחה נפתחים שערי הלב לעבודת התשובה שתחדור פנימה לעורר לבנו לעבודתו ית"ש"

(מתוך מאמרו של הרב אריה יהודה בלומנטל שליט"א, קובץ באוצר חיים תשע"ה)

אל הרה"ק רבי ישע'לה קרעסטירער זצ"ל נכנס פעם יהודי ופניו אפורות, עיניו בוהות נכחו ונשימתו כבדה. הרבי כבר הכירו ודרש בשלמו.
"שלומי אינו טוב", יבב האיש. "כל כך לא טוב, עד שקצתי בחיי. באתי להיפרד מהרבי. אני עומד לאבד את עצמי לדעת..." והוא סיפר על שרשרת כישלונות עסקיים שפקדו אותו, ועל הבזיונות שיספוג כשיתברר שמאיש אמיד ונדיב הוא עומד להפוך לקבצן עלוב ובעל חוב, שנושים רודפים אחריו ומכלים בו ובמשפחתו את זעמם על מה שמגיע להם ואין לו מהיכן לשלם.
רבי ישע'לה האזין לו בדאגה ובחיבה והתייחס דווקא אל הצהרתו שעומד הוא להתאבד. "ואיך תיטול את חיך בלי לבזות את משפחתך? הרי כל פעולה שתעשה תתפרסם, והכל יידעו שאיבדת את נפשך בידך וילדיך יתביישו מאוד. ולכך הרי לא תרצה להגיע גם לאחר מותך?"

האיש הנהן בראשו באיטיות, מנסה להבין לאן חותר הרבי.
רבי ישע'לה המשיך: "לכן העצה היחידה היא, שתטביע את עצמך בנהר, ואז יחשבו שאסון טביעה אירע לך, כך לפחות לא תתבזה משפחתך. אבל כאן ישנה בעיה: הנהר בימים הללו קר מאוד, וגלידי כפור מכסים את חלקו. אם תיכנס

הסיפור היומי

האברך, שמזה עידן ועידנים לא ידע 'רצופות' בלימוד מה הן, השיב לרבו שקשה לו לקבל על עצמו שעת לימוד רצופה מדי יום. ענהו האדמו"ר: "אם כך, אין ברירה, עליך לשבת בכלא..."

יפה שעה אחת של קבלת עול תורה

כי הוא מוכן לקבל על עצמו את המבוקש. הרבי ברכו שלא יאונה לו כל רע וכך יצא הלה מבית רבו.
למחר, נטל האיש את חפציו והלך אל המקום הנקוב לו בזימון לצבא. כבואו שמה קיבל את פניו קצין חמור סבר שפקד עליו לעלות על המשקל. הלה עשה כמצווה עליו, וכראות המפקד כי משקלו של העומד לנגדו עודף על הממוצע, הזעיף פניו ואמר: "פה זה לא מקום לשמנים, כלך לך לביתך!".
מיודענו ההמום לא האמין למתרחש ולפיכך נכנס פנימה אל הפקידה שלייד הדלפק וניסה להבין את המשמעות. גם כאן קיבל תשובה דומה בגנות ממדיו [שלא היו כל כך יוצאי דופן] ובהחלטיות נאמר לו כי שמע נכון ועליו להתפנות מהמקום.

משולהב ודומע שם האיש פעמיו לבית רבו לבשרו על הקורות. "מופת' אירע עמדי", אמר החסיד בעמדו לפני רבו. "למה תאמר כך?" שאלו הרבי, "הרי כך אמרו חכמים: 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ'".
הגיב הנ"ל: "והלא כמה וכמה שלומדים שבע ושמונה שעות ובכ"ז נאנקים תחת עולם".
ענהו האדמו"ר בבת צחוק: "שעה אחת שלך עדיפה על כמה וכמה שעות של אחרים..."

(מאוצרו של הגרי"מ וינגרטן שליט"א ראש ישיבת חכמת שלמה)

את העובדה הבאה הביא לידיעתנו אדם נכבד, ומהמקור הראשון:
אברך אחד מחסידי הרבי האמרי מנחם' מאלכסנדר זצ"ל, ניסה מזלו בשלל מיני התעסקויות לפרנסתו, וכיון שלא היתה תורתו אומנותו ניסה בכל מיני דרכים להיפטר משלטונות הצבא.
דא עקא, שכעבור כמה נסיונות התחמקות שלא עלו כשורה, שמה עליו המשטרה הצבאית את ידה, עד שהוצא כנגדו צו הבאה ואיומי מאסר בצידו. עלה אפוא מיודענו ונכנס אל הקדש פנימה אצל רבו מאלכסנדר היושב בב"ב. לאחר שהרצה לפני רבו את כל השתלשלות העניינים עד לצרה שנחתה עליו, פסק לו רבו את פסוקו: "קבע לך שעה אחת ביום של לימוד רצוף".
השואל, שמזה עידן ועידנים לא ידע 'רצופות' בלימוד מה הן, השיב לרבו שהדבר קשה עליו מדי. השיבו רבו: "אם כך, אין ברירה, ועליך לשבת בכלא".
התחנן הלה על נפשו: "רבי", אמר, "כפרת עוונות עלי, אולם מה יהא על רעייתי ובני ביתי?...".

השיבו רבו: "הרהר היטב בדעתך אם אתה יכול לקבל על עצמך שעה יומית רצופה בלימוד התורה". ענה החסיד: "זה למעלה מיכולתי". אמר שוב הרבי: "אם כך, שב בבית הסוהר". ניסה השואל לומר כמקודם וחוזר חלילה, ואולם תשובת הרבי לא השתנתה.
לכשראה האברך כי 'כלתה אליו הרעה'... שקע במחשבות ולבסוף הודיע לרבי

הסטייפלער אמר מיד: "תחזור בחזרה לומר את השיעור, לא מבטלים דבר של זיכוי הרבים!". בעז"ה לא עברו יום יומיים והבן הבריא במהרה...

אצבע אלקים היא (שמות ח טו)

גלוי ממרום לרמז כי עשה שלא כהוגן בביטול השיעור, ועל אף כל הקושי צריך היה להמשיך את אמירת השיעור.

מיד גמר בדעתו לשוב מיד לאמירת השיעור ולא לבטלו בשום אופן. ואכן בבוקרו של השבת כאשר מצבו של הילד הוטב במעט, ורבנו יכול היה לשוב לביתו, מיד כשהגיע לבית אמר: "הקב"ה גזר עלי שאהיה טרוד בליל שבת, עדיף להיות טרוד באמירת שיעור מאשר להיות טרוד עם רופאים ובתי חולים", ומיד שלח את אחד מבניו אל הרב הלל לומר לו שבשבוע הבא הוא חוזר לומר את השיעור כדרכו מימים ימימה. הרב הלל שלא ידע מאומה מכל הנעשה, לא הבין על מה הבהילות לבוא בשבת באמצע הסעודה בבוקר ולהודיע לו את ההודעה הזו, למה אי אפשר לחכות למוצאי שבת. אבל רבנו שהכיר בכוחו של היצר, שאם דוחים דבר הוא נדחה לעולמים, לא הסכים להמתין רגע ומשום כך מיד בבוקר לאחר ששב לביתו שלח להודיע לו על כך.

ביום ראשון נכנס רבנו אל מרן הסטייפלער זצ"ל לבקש ברכה בעד הילד הקטן שעדיין היה בבית החולים, שיתרפא במהרה. הסטייפלער, כששמע שהבן לא מרגיש טוב, מיד שאל מעצמו: "האם ביטלת השבוע איזה דבר של זיכוי הרבים?". רבנו נדהם מהשאלה, הרי הסטייפלער לא ידע מאומה מהמעשה של ביטול השיעור, ואיך עתה יודע בדיוק לשאול את השאלה הזו? ורבנו השיב לו שאכן ביטל השבוע את השיעור הקבוע שהיה לו ב'אור החיים'. הסטייפלער אמר מיד: "תחזור בחזרה לומר את השיעור, לא מבטלים דבר של זיכוי הרבים". ובעז"ה לא עברו יום יומיים והבן הבריא במהרה, והכל שב על מקומו לשלום. הגיע ליל שבת, והשיעור שב לסדרו לשמחת ולהנאת הציבור כולו. באמצע השיעור הבחינו כמה מהמשתתפים כי ר' דוידל פרנקל עומד מחוץ לבית כנסת ומסתכל מהחלון אם אכן רבנו מוסר את השיעור. כששאלוהו מדוע הגיע לשיעור הזה, הרי בדרך כלל לא היה בא לשיעור, השיב: "אני לא בא לכאן סתם. הסטייפלר שלח אותי לכאן בשביל לראות אם אכן ר' בן ציון פלמן חזר למסור את השיעור".

(שלמים מציון וארא תשע"ו)

בימי סוף השבוע היו לגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל כמה שיעורים קבועים בכמה מקומות שונים. בליל שישי היה מוסר שיעור בתל אביב. ביום שישי בבוקר מסר שיעור לאברכים ברחוב רש"י, ומיד לאחר מכן מסר שיעור בשיבת מחנובקה על פי בקשתו של האדמו"ר זצ"ל. לפני מעריב מסר את השיעור בבית יחיאל. והשיעור באור החיים שאחרי הסעודה היה השיעור החמישי שמסר בתוך עשרים וארבע שעות.

כל שיעור היה מוסר בהתלהבות ובעמקות, כל הלכה וכל סברה היה אומרה עם כל החיות הפנימית הטמונה בתוכה. ומחמת כן קרה הרבה פעמים שאחרי הסעודה בליל שבת כבר היה רבנו באפיסת כוחות, אבל תמיד התחזק בכוחות עילאיים לזכות את הרבים, ובמסירות נפש היה מתאמץ ללכת למסור את השיעור. היו פעמים שאחרי הסעודה הלך לישון ל-5 דקות בלבד, כדי לקבל מעט כוחות רעננים לקראת השיעור, ולפעמים כשהלך לשיעור היה מתיישב כמה פעמים בספסלים שהיו בצידי הדרכים. אבל עם כל זאת לא ביטל את השיעור ותמיד השיעור התקיים במועדו.

אבל עברו השנים ועם הזמן כוחו נחלש, עד שהרגיש שכבר יותר איננו מסוגל לעמוד בעומס של השיעור החמישי באור החיים, ולאחר ששקל את כל הצדדים החליט בדעתו כי אין מנוס אלא להפסיק את השיעור הזה. לפיכך הודיע להגה"צ רבי רפאל הלל זצ"ל כי אין בכוחו יותר למסור את השיעור, ואכן באותו שבוע השיעור הקבוע לא התקיים.

הגיע זמן השיעור בליל שבת, רבנו נשאר בבית, אבל עדיין אינו יכול ללכת לנוח... אחד מילדיו חלה. המצב לא היה נראה טוב, הזמינו רופא הביתה והרופא פסק שזה חשש פיקוח נפש וצריך מיד לנסוע לבית חולים. רבנו נסע עם בנו לבית החולים, ומיותר לומר שבמצב כזה אי אפשר לנוח אפילו רגע.

רבנו, שמעשיו היו שקולים ומדודים, ישב בדרך והרהר לעצמו 'מה זאת עשה אלקים לנו', איזה דבר עשה השבוע שלא כהוגן אשר בעבור זה באה עליו הצרה הזאת. חשב וחשב, ולפתע הבין הכל. השיעור באור החיים! הרי כל המעשה הזה אירע בדיוק בזמן של השיעור באור החיים. הרי זה אות ומופת

האם מותר להחזיק בבית בובה בדמות של אדם בצורה שלימה?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

אדם' ביאר שבזמנינו אין חשד, אבל ראוי להחמיר ולפגום בה פגימה הניכרת, וב'חכמת אדם' עצמו רואים שסובר שעדיף לסמא עין אחת.

עתה נבאר כמה הלכות למעשה:

אסור מן התורה לעשות צורת אדם בולטת.

אסור לעשות בובת שלג או צורת אדם מפלסטלינה בצורה מושלמת, ויש שאוסרים כשעושה את כל הגוף, גם אם אין את איברי הפנים, יעוי' 'שאלת יעב"ץ' ח"א סי' ק"ע.

כתב ה'חוט שני' שאין לקנות צורות אלו ממפעל יהודי, שכן עוברים על אסור ביצור בובות אלו, והקונה מסייע ידי עוברי עבירה. ויש להוסיף שיש להיזהר מלרכוש מניות בחברות שמייצרות צורות אלו, שבכך נעשה שותף ביצירת הבובות, מלבד איסורי ריבית שמצויים בזה.

מי שיש לו צורת פנים בלי כל הגוף, מעיקר הדין מותר ולכתחילה יש להחמיר. אסור להשהות בביתו צורה או בובה שכבר עשויה, ובזמננו החכמ"א מיקל, אך לכתחילה יפגום בעין או בחוטם.

כמו כן יש להיזהר בלבישת מסכה בפורים שלא תהיה צורת פנים מושלמת. בובה שנתפרקה לה יד - אסור להחזירה מן התורה, ואם פגם בעין או בחוטם מותר (שבט הלוי ח"ז סי' קל"ד)

בגמרא בע"ז (מג:): מבואר, שיש אסור תורה לעשות דמויות של שמשים שבשמיים, ופרצוף אדם נאסר לעשותו מן התורה. אסור נוסף: שגם כשאחרים עשו צורה בולטת, אסור להחזיקה ולהשהותה ברשותו משום חשד, שלא יחשבו שזו עבודה זרה.

לפי זה יוצא, שאסור להשהות בובה משום חשד, ואסור מן התורה לעשותה, כגון אם נתפרקו מן הבובה יד או רגל ומחברן, יש בזה אסור תורה של עשיית פרצוף אדם.

אמנם יש לבאר בזה כמה פרטי הלכה שדנו הפוסקים:

שיטת הרא"ש היא, שרק בצורת אדם שלימה בכל איבריה אסור, אבל ראש לבד או גוף בלא ראש - אין אסור עשייה ולא שהייה, והובא בשו"ע (סי' קמ"א ס"ז) וכתב ע"ז הרמ"א שכן נוהגים. אכן הש"ך כתב שהסמ"ג אוסר והמחמיר תבוא עליו ברכה, והפ"ת הביא שהשל"ה כתב שאין לנהוג כן.

כתב הש"ך (ס"ק כ"ה) שדווקא צורה שלימה אסור, אבל אם עושה ציור בולט של צד אחד של אדם - מותר, כיון שרואים רק חצי גוף ואין זו צורה שלימה. בעניין אסור שהיה משום חשד, כתב ה'חכמת אדם' (כלל פ"ה), שכיוון שבזמן הזה לא רגילים לעבוד לבובות, מותר להשהות דאין בזה חשד, ומכל שכן אם סימא עין אחת מהצורה.

כתב ב'חוט שני' (פסח), שמי שיש לו בובה שלימה, לכתחילה יפגום בה פגימה הניכרת באף או בעין, ומ"מ אין לגעור באלה המשחים צורות אלו, כיון שה'חכמת

האם מותר לפרסם על שוכר שאינו משלם דמי שכירות?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

נחשב כרודף. ודעת הגר"נ קרליץ שאם מה שלא נזהר היה מקרה יוצא מן הכלל, ובדרך כלל הוא זהיר, אין למוסרו אפילו אם בפעם הזאת היה הדבר בפשיעה, אך אם מצוי שאינו זהיר יש למוסרו. ובתשובות והנהגות כתב שמותר למוסרו, אך כדאי שיתרו בו רב העיר או הבית דין שאם לא ייזהר ימסרוהו, ואם בכל זאת לא נזהר מותר למוסרו. ולגבי להזהיר אנשים שלא לנסוע עמו - דעת הגר"ח קנייבסקי שנראה שאין היתר לפרסם ברבים שהוא נהג שאינו זהיר, אך מותר להזהיר את מי שבא לשאול אודותיו.

אדם שהוחזק שאינו משלם דמי שכירות - דעת הגר"ש אלישיב שאסור לפרסם את שמו, מפני שהוא קצת אנוס, שהרי זקוק למקום לדור בו ואין לו איך לשלם, ואינו כהלוואה שאסור לו ללוות שאין לו אפשרות להחזיר, ואפי' יפרסמו את שמו לא תיגרם לו עוולה, שכן לא ילוו לו וילך יחזר על הפתחים, ולכן הורה שיפרסמו רק שיש שוכרים שאינם משלמים, וכל משכיר יברר אצל המשכיר של שוכר זה בדירתו הקודמת האם שילם או לו.

בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי בחפץ חיים (הלכות רכילות כלל ט סעיפים א-ב) מפרט רבנו הח"ח חמשה תנאים מתי מותר לספר רכילות כאשר הדבר לתועלת. בביאורים ומוספים של 'דרשו' מרחיבים בעניין זה ומביאים נידונים רבים מספרי הפוסקים בשאלות אלו, ונביא מעט מהם: פועל במפעל או חנות, שלוקח את לקוחותיו של בעל הבית ומשכנעם לבוא לקנות ממנו באופן פרטי, כתב הגר"י זילברשטיין שמי שיודע מכך צריך לספר זאת לבעל הבית [על כל פנים כשהלה עשה זאת כבר כמה פעמים]. האם מותר למוסר גנב למשטרה [שלא בשעת מעשה הגניבה]? כתב בשו"ת 'אגרות משה' שאם הם מענישים יותר מכפי העונש שעל פי דין תורה, כגון במאסר לכמה שנים, אסור למוסרו. אכן באופן שאם לא ימסרוהו ימשיך לגנוב, דעת הגר"י קנייבסקי, הגר"ש אלישבי והגר"נ קרליץ שאף ה'אגרות משה' יודה שמותר למוסרו כדי למנוע את ההיזק בעתיד.

נהג שנהג בחוסר זהירות, כתב ה'מנחת יצחק' שאחרי שהתרו בו והזהירו אותו, אם ממשיך לסכן אחרים מותר למוסרו, ואף מצווה, משום שהוא